

חישוף התעללות בילדים: תגובה הסביבה והשפעתה על הנפגעים

היבטים של חישוף הפגיעה

המקרה שתיארתי ממחיש כמה היבטים מהותיים של החשיפה. קודם כל – הוא ממחיש את האקרואיות שלה.

מבוגר עבר במרקחה ליד מבנה נטוש ונחשך למאראת. הוא התקשה לעכל זאת וניסס אם לדוח על מה שראה. רק כעבור כמה שניות הוא סיפר על כך להורי הילדה. איש לא דבר עם הילדה עד להגעתה למרכו ההגנה.

ברגע החשיפה הגיעו הילדה בKİפאון. בלאן הקושי הרגשי של הוריה לשמע הפגיעה – הם לא שחוחו עם הילדה, בשל המלצה שקיבלו "לא לזום" את החקירה או בשל קושי רגשי להתמודד עם הפגיעה. לעומת זאת הגיעה הילדה למרכו, מקום שהיא אינה מכירה, **לא שיחת הכלנה** – מה שבודאי העמיק את ההתקצרות, הסתגרות וחשדר שיתוף הפעולה שלה.

בחווית הילדה, לא ברור אם היא חוותה את הקשר עם הנער כפגיעה מינית, אבל תגובותיה לאחר החשיפה הצביעו על הבנתה ממשהו בסיטואציה אינו תקין וטעון אשמה.

חישוף התעללות בכלל, ופגיעה מינית בקטינים בפרט, היא שלב מהותי וחשוב בעובdotנו למרכו ההגנה העוסק באבחון ובחקירה של קטינים נפגעי התעללות. בקרב אנשי מקצוע ובסביבה יש תכניות ראיות וחוויות למניעת פגיעות כאלה ולטיפול בהן, ואך על פי כן מדובר בתופעה רחבה היקף, מדאייה ומטוללת. משכבר נעשתה פגעה בקטינים, יש הכרה – שתיחסן מיד או סמוך להתרחשותה – על-ידי הקורבנות או על-ידי גורמים אחרים שנחשפו לפגעה – בתקופה

בזמן שהייתה למרכו היא נראית לחוצה, סיוכה לדבר ולשתח פעללה, לא ענתה על שאלות, פניה היו רציניות וקפואות וניכר שהיא מתוחה וחרדה. כל ניסיון לתקשר עמה לא צלח. הילדה התגוננה ונאטמה. אמה של הילדה ניסתה להרגיע אותה, לתת לה תחושת בטיחון, בלי שיפוריות, אך כל ניסיונותיה לסייע בתקשותה עמה עלו בתוהו. הילדה שידרה מסר חזק של התנגדות וקושי גדול בחשיפה.

נדגיש שבשלב זהה רוב המידע התקבל מהנען הפגוע. התרשمنו שהילדה אינה מסוגלת לספר דבר חריג, והוא מתבצעת כנגד הניסיונות המרוביים לתקשר עמה.

הנתנו כי תגובותיה של הילדה נובעות מרגש אשמה עקב המעשים ומפחד מתגובה הסביבה. היא לא ביטהה חש או פחד מהנען, ונראה שלא חוותה את המעשים כטראומטיים. הרושם הראשון היה שנונמה מוחילה הלבבי ומהשומת הלב והחומר שקיבלה מהנען. נראה היה שתחוויות אלו יצרו בלבול בחוויתה הרגשית וביכולתה להכנס את האירועים לתבנית של פגעה מינית. בלב ההורים ואנשי המקצוע התעוררה דאגה רבה בשל הסיכון שהיא נתונה בו להיפגע שוב. ההורם נבהלו ופנו להתייעץ עם גורמים שהכירו. אלה ייעזו להם שלא לדבר עם הילדה כדי "לא לזום חקירה".

למהרת הובאה הילדה למרכו ההגנה – **בלי שידעה כי הוריה יודעים ובלי שימושו**. הchein אותה לתחליק הכספי במרקם.

שוש תורג'מן¹

תיאור מקרה

אדם מבוגר עבר ליד מבנה נטווש באחת השכונות בעיר ושמע חוקוק של ילדה. הוא נכנס אל המבנה וראה ילדה צעירה ללא תחתונים, ונער בן 17 מהשכונה אף כל ניסיונותיה לסייע בתקשותה עמה עומד לידה. שניהם נראו מבוהלים כמו שנטפסו "על חם". הוא חש שהפריע לשמשו. המבוגר ביקש מהילדה שתALK לביתה. היא נראית כפואה והסימה ללכת ורק כשחנער בקש זאת ממנה. הנער נראה מפוחד ולהזוץ. הוא אמר שטוב שנטפס, כך יוכל להפטיק "את זה". לדביוין, הוא נפגש עם הילדה במשרך כמה חודשים. הוא הודה שנגע בה בכל הגוף אך של חדרה. עוד הוסיף שהמעשים החלו כאשר פעם אחת קופצת עליו וחיבקה אותו, מה שעורר אותו מבחינה מינית, וטعن שלילדת לא קרה כלום, "היא קטנה ולא מבינה".

החשש העיקרי שהובילו הנער היה שהמבוגר יספר על כך להוריו. המבוגר התלבט ובודת איך ואם לשתח את הורי הילדה במה שאירע, ורק בשעות הערב שוחח עמו.

ההורם נבהלו ופנו להתייעץ עם גורמים שהכירו. אלה ייעזו להם שלא לדבר עם הילדה כדי "לא לזום חקירה".

למהרת הובאה הילדה למרכו ההגנה – **בלי שידעה כי הוריה יודעים ובלי שימושו**.

¹ שוש תורג'מן היא מנהלת מרכו ההגנה בירושלים.

הספרות מצינית שההבדל בין שני סוגי החשיפה הוא העדמה המתוגוננת של הקורבן.

גilioי אקראי יכול להיות קשור לחדרה, פחד ואוומים שמשתקים את הקורבן. חשיפה מכונית יכולה להציג על כך שהקורבן מסוגל להכיל את החדרה.

Sorensen ו-Snow,(1991) ציינו חשיפה מרכבת מתהילך רב-שלבי: חשיפה טנטטיבית, חשיפה אקראית, הבחשה לפני מסורת פרטימן והשיפה אקטיבית. בתהילך זה הבחשה או הרטה יכולות להיות שלבים במסע החשיפה.

לחדרה בתהילך החשיפה יכולות להיות כמה סיבות: האשמה שווא (בשיעורים נומכמים), סודיות, הבחשה, הידר תמייה ולחץ סביבתי על הנגע לחזר בו (ספר שהפגיעה הייתה מדומינית, חלום, שקר וכיו"ב), לחץ ממוקדבים כגון בני משפחה לחזר בו מהחשיפה (בעיקר כשהפוגע הוא מהמוגל המשפחתי הקרוב) ועיכוב בתביעה כלפי הפוגע.

במחקר שנעשה בידי Kampis ואחרים Campis, Hebbden-Curtis, & DeMaso,) (1999) הם מצאו אצל ילדים צערירם נטיה לחשיפה אקראית יותר מאשר לחשיפה מכונית. ההסבר השני לכך במחקר הקשור ליכולת הקוגניטיבית המוגבלת של הילדים – הידר מבנים מנטליים של סמלים או מבנים לוגיים. החשיפה הייתה לרוב אסוציאטיבית. גilioי אקראי יכול לנבוע מחדרה, פחד ואוומים שמשתקים את הקורבן.

שתוואר) אך לפגיעה היסטוריה ארוכה שלא נחשפה עליידי הקורבן.

חשיפה עליידי הפוגע במהלך טיפול או בשיחה, לאחר הצפת רגשות אשמה של הפוגע.

חשיפה מאוחרת בטיפול: כעבור חודשים מהפגיעה (בקרה הטוב) ולעתים אף שנים, בדרך כלל במהלך טיפול ורגשי או לאחר סדנה או הדראה בנושא מיניות שהציגו את זיכרונות הטרואמה.

לעתים החשיפה תתרחש לאחר שהקורבן חש שיש מעגל נוסף במשפחה – של נגעים מאותו פוגע – ואז תיחשף הפגעה.

מהקטינים הנבדקים במרכז נבדקים בשל השד לפגיעה מינית), עולה כי ברוב המקדים הפגיעה המינית אינה נחשפה סמוך להתרחשותה, ולרוב גם לא עליידי הקטין הנגע. הפגיעה נשפטת לרוב על-ידי גורם שלישי – חבר, קרוב משפחה וכדומה.

שוורצברג וזומר (אצל זיגמן וסולומון, 2004) מצינו שהסתדיות היא חלק אינטגרלי מההTELות מינית. הסוד מאפשר את ההTELות, שומר את הפגיעה ומונע منها להיפסק. בשמירת הסוד כל הצדדים מעוניינים, הפוגע אינו רוצה להתגלות ולהיעשן, הקורבן אינו רוצה להאמין בקיום ההTELות.

מחקרים וטרוספקטיביים מראים כי מרבית קורבנות ההTELות המינית לא יספרו על ההTELות במהלך ילדותם (ראסל אצל סאמיט). (Summit, 1983).

היבטים של חשיפה מכונית ושל חשיפה אקראית

הספרות המקצועית מצביעה על שני סוגים עיקריים של חשיפה:

1. **חשיפה מכונית – חשיפת הפגיעה עליידי**
הקורבן מיד לאחר התרחשותה או סמוך אליה לגורם קרוב – הורה, בן משפחה, מטפל, מורה, חבר או קרוב אחר.

2. **חשיפה אקראית – חשיפה אקראית**
של הפגיעה, בעקבין – עליידי גורם שלישי, או זמן רב לאחר התרחשותה – עליידי הקורבן, בכמה אופנים וביטויי חשיפה?

² ביטויים של התנהגוויות מיניות שאינן תואמות את גיל הקטין: פוגענות מינית, אוננות, שימוש בלקסיקון מיני לא מותאם ובביטויים תוקפניים ומיניים (לעתים – חיקויים בעקבות צפייה בסרטוי פורנו).

בביטויים רגשיים וגופניים: הפעה של סימפטומים לא מוסברים (הרטבה לאחר גמילה, הפרעות אכילה, התכנסות, ביטויי חרדה, דיכאון, תוקפנות, הסתగות וכיו"ב).

חשיפה עליידי אחר: פגיעות מיניות שנחקרו בזמןאמת עליידי גורם שלישי שהיה עד לפגיעה באקראי (כפי שהוזכר בפרק

וביציפיה שתגובה הסבירה לחשיפה תהיה מותאמת.

בסביבת החשיפה מורכבת ממעגלים קרובים (הורים, בני משפחה, חברים קרובים), מעגלים רוחניים (מוראה, יועץ בית הספר, رب, מטפל וכדומה) או זרים. לכל אלה השפעה כמעט מכרעת על הקורבן בהיבטים שונים.

אחד השאלות החשובות שנשאל הגורם הפונה למרכו' ומתאר פגיעה מינית היא כיצד נחשפה הפגיעה: האם הילד סיפר? מתי? באיזו סיטואציה? למי בחר לספר? ואם הפגיעה נחשפה באקראי, עליידי גורם שלישי – מה הייתה תגובת האדם שנחשף לפגיעה (כשמעל עלייה מהקורבן או צפה בפגיעה בזמןאמת)?

חשיפת ההTELות בילדים יכולה להיות בזמןאמת, סמוך לאיורו, או אקראית – במהלך טיפול רגשי, בעקבין, כשיש ביטויים או סימפטומים חריגים והתנהגוויות מיניות לא תואמות.

יש הבדל בין חשיפה של פגיעה מינית ובין חשיפה של פגעה פיזית (אלימות כלפי קטין). מצאנו שבמרבית מקורי האלים הֆיזית כלפי קטינים החשיפה לרוב מידית; לפגעה יש נראות, ולנגע קל יותר לשתף את סביבתו הקרובה (הורים, בני משפחה).

בפגיעה פיזיות בתוך המשפחה, במקרים שקטין מגע אל המסגרת החינוכית עם חבלות וסימנים לאלימות, גם אם אין "מלשין" על בני משפחתו, המסגרת החינוכית תבצע בדיקה/חקירה ומקרים אלו לרוב לא יגיעו למרכו' ההגנה.

הдинמיקה בפגיעה מיניות – מחוץ המשפחה, ועל אחת כמה וכמה בתחום המשפחה – שונה לחלוין מהдинמיקה בפגיעה פיזיות.

חשיפת הסוד בספרות המקצועית

הספרות המקצועית הרחבה ומהניסיון שהצטבר במרכז ההגנה לאורך השנים בתתרבויות שביצעו בקטינים (כ-90%

חשיפת הפגיעה על-ידי הקורבן כעבור זמן רב מהפגיעה, לאחר סדנה שעסכה במיניות, במהלך טיפול רגשי, בעקבות ביטויים של התנהגות רגסיבית או מינית של הקורבן כלפי אחר, פוגעים שחשפו את דבר הפגיעה וועוד.

אצל 39 ילדים מתוך 215 (18%) החשיפה הייתה מכוונת, מיד לאחר הפגיעה. בבדיקה מקרי החשיפה של פגיעות מיניות בתחום המשפחה (על-ידי אחורי – הורה, אח, דוד, סבא וכדומה), נמצא שרק 7 ילדים מתוך 88 שנפגעו בתחום המשפחה (8%) חשפו את הפגיעה במודע (זמן אמת), לעומת 81 ילדים (92%) שנפגעו בתחום המשפחה והחשיפה הייתה אקראיית (ומאוחרת).

בabit האתני של הבעה, נמצא שבקהלות אפרואמריקנית או פורטוריקנית הדומיננטיות של שמירה על חשיאות ותחוות הקבוד להורים מחזקת את שמירת הסוד ואת ההימנעות מחשיפת הפגיעה.

סקירת מקרים בטיפול מרכז ההגנה ירושלים כדוגמה

הסקירה כוללת 215 ילדים שנפגעו פגיעה מינית, בתוך המשפחה או מחוץ לה, והגיעו למרכז ההגנה בתקופה של חצי שנה (ינוואר-יוניי 2016). הסקירה מביאה בחשבון משתנים של גיל, אופי החשיפה ותగובת הסביבה לפי סוג החשיפה. מבחינה מגדרית, מספר הבנות שנפגעו מינית כמעט זהה למספר הבנים – 106 בנות, 109 בני.

ילדים נוספים יותר יש יכולת קוגניטיבית לבלום את החשיפה (כלומר – להשתמש יותר במנגוני הגנה), יכולת שימושה אותם בסיכון גבוהה יותר מזה של ילדים צעירים (ההשקעת אנרגיה בשמרות הסוד טוביל, ככל הנראה, לביטויים סומטיים, רגשיים, תופעות של רגסיביה וכדומה).

השפעת החשיפה על הנפגש

החוקרת לווט (Lovett, 2004) מצינית שהחשיפה, הדיון על הפגיעה והtagובה לדיווח – לכל אלה משמעות מכרעת בחווית הפגיעה של הקורבן. ואולם לא די בחשיפת הפגיעה – לתגובה הסביבה השפעה ניכרת על סיכון ההחלמה (הפרוגנוזה) של הקורבן.

החוקר אדאמס-טאקר (Adams-Tucker,) (1982) מצא מתאם ישר בין תמינה בחשיפה ובין משך התתעללות ומגון הסימפטומים הנפשיים. בילדים שקיבלו תמינה רגשית נמצאו פחות סימפטומים מבילדיים שלא נתמכנו.

ילדים שקיבלו תמינה מלאה משפחתייהם ביטהו רמה נמוכה יותר של דיכאון מילדיים שקיבלו תמינה חלקית. ילדים שלא קיבלו תמינה כלל ביטהו רמות גבוהות של פסיכופתולוגיה. מחקר אחר מצין שלושה מרכיבים עיקריים של תמינה בעת החשיפה: תמינה רגשית, אמון בילד, וنكיטת פעולה כלפי התוקף. המרכיב המשמעותי ביותר בתהליך זה היה נקיטת פעולה כלפי הפוגע (דיווח לרשויות, הגשת תלונה במשטרה, עימות עם הפוגע ועוד).

הרווחים בעקבות החשיפה רבים. ברמת הפרט – סיום הפגיעה, תחוותה של הקלת המשא, פתירה של קונפליקטים, תחוות הקורבן שמאmins לו, הכרה בכך שההתעללות אינה באשנתו. ברמת הכלל – הפתחת שיעור ההתאבדויות בעקבות פגיעות כ אלה. עם זאת, נמצא נשאל תמיד: כיצד נחשפה הפגיעה? האם הילד סירף? מתי? באיזו סיטואציה? למי בחר לספר? ואם הפגיעה נחשפה באקראי, על-ידי גורם שלישי – מה הייתה תגובת האדם שנחשף לפגיעה (כשעצמו מהקורבן או צפה בפגיעה בזמן אמת)?

ЛОח 1: התפלגות הנפגעים לפי סוג החשיפה ומסגרת הפגיעה, ינוואר-יוניי 2016³

פגיעה מיניות מחוץ למשפחה		פגיעה מיניות בתחום המשפחה			גיל
חשיפה מכוונת	חשיפה אקראיית	חשיפה מכוונת	חשיפה אקראיית	חשיפה אקראיית	
32	95	7	81	81	סך הכל
3	9	-	9	9	עד 5
17	33	1	40	40	10-5
5	45	4	24	24	14-10
7	8	2	8	8	18-14

הבדל זה ממחיש ומחדד את הקושי העצום של ילדים לחוש פגיעות מיניות בכלל, ובუקר בתחום המשפחה, בזמן אמת. ראוי להציג שבמקרים של פגעה מינית בתחום המשפחה תגובת הסביבה הקרובה לחשיפה – אחים וקרובי מהمعالג

סוג החשיפה – בבחינת כל הילדים שהגיעו למרכז ובהתאמה למקרים, מצאנו כי אצל מרביתם חשיפת הפגיעה המינית הייתה אקראיית.

אצל 176 ילדים מתוך 215 (82%) החשיפה הייתה אקראיית, ולרוב על-ידי גורם שלישי:

³ במקרים המופיעים למרבית ההגנה בתחום התעללות, ובעיקר בעקבות פגיעה מינית, הגורם המפנה נשאל תמיד: כיצד נחשפה הפגיעה? האם הילד סירף? מתי? באיזו סיטואציה? למי בחר לספר? ואם הפגיעה נחשפה באקראי, על-ידי גורם שלישי – מה הייתה תגובת האדם שנחשף לפגיעה (כשעצמו מהקורבן או צפה בפגיעה בזמן אמת)?

אילן: Shutterstock

חוסר הפרופורצייה בין מהות הפגיעה לתגובה הנחשף עלול גם הוא ליזור אצל הקורבן תחושה שעבר פגעה קשה ולהעמיק את הטראומה.

- היו מקרים שבהם הפגיעה המינית הייתה מינורית, אולם תגובת הסביבה לחשיפת הפגיעה הייתה קייזונית, מוגזמת ודרמטית. חוסר הפרופורצייה בין מהות הפגיעה לתגובה הנחשף עלול גם הוא ליזור אצל הקורבן תחושה שעבר פגעה קשה ולהעמיק את הטראומה (לדוגמה – ילדה סיפרה שగברزر ביקש לנשך אותה והחニア לה על יופייה, והסיפור גרם לאם לשבר והתפרקות: "החיים נגמרו לה, היא לא תשכח את זה לעולם לא תהיה לה זה זוגיות...").

המלצות לאנשי מקצוע

בשיחה עם אנשי מקצוע מדיסציפלינות שונות (עבדה סוציאלית, פסיכולוגיה, פסיכיאטריה, חינוך) עולה שלא תמיד יש בידם הכלים להתמודד עם חשיפת ההתעללות.

עם זאת, אין להקל ראש בבחירה של הקטין, בחשיפת מכונת, בספר לגורם המקצוע את דבר הפגיעה. הקטין מבטא את האמון והבטיחון שהוא רוחש למיבור שיכיל את החשיפה וביעיר יסיע לו – אלמנט חשוב ביותר.

סוגים אחרים של תשובות שנמצאו

- בכמה מהמקרים, בשל כאוס משפחתי והיעדר גבולות, הפגיעה המינית הייתה רכיב נוסף במכחול הבעיות, ולכן היא לא גרמה לטטללה ורגשית מיוחדת אלא הייתה חזקת "תוספת" למצוקות היום-יום.
- ההורים הגיעו בחוסר אמון, בהשתתקה, בדחיה ובמצוור של הפגיעה.
- סערת וגשות, קושי להכיל את הפגיעה, הזדהות יתר, הצפה של פגיאות מנויות מהעבר של החורה (6) אימחות מתוך 22 סיפרו שהן היו קורבנות לפגיעה מינית בתוך המשפחה, פגעה שלא נחשפה עד בואן למריצ' ההגנה).
- אדיישות, פסיביות, קושי בזיהוי סימפטומים מדאיים אצל הילדים, חוסר אמון במערכות, השתקה וכו"ב. תשובות אלו היו בדרך כלל בנסיבות עם רקע של פתולוגיה نفسית, חנזקה, קשיים במסוגיות הורית והיכרות אינטנסיבית עם שירותי רוזהה.

הפניימי – מלואה לעתים במשבר ובעוררעו של המבנה המשפחתני. בסקרנות המקרים שתוארו לעיל, מתוך 88 ילדים שנפגעו בתחום המשפחה 15 נפגעו על-ידי אחים. ברוב המקרים האלה תגובת ההורם הראשונייה הייתה הלהם, שיברון, תחושות אשמה, בכיה ומצוקה קשה, גיבוי הנגע ותמייכה בו.

ואולם עם ההבנה וההכרה שהחשיפה כוללת חובת דיווח ופניה אל הרשות (רואה, משטרת), חל במרבית המקרים מפניו שימושי בתגובה ההורם לפגיעה: מצד אחד – נתיחה לצמצם ולמזער את פרטיה הפגיעה, חוסר גיבוי והנמקה של הקורבן ("ילד בעיתוי, שקרן, עסוק בפנטזיות"), שלילה של הפגיעה ("זה היה משחק ילדים וסקרנות"); מצד שני – העצמה של הפוגע ותמייכה בו ("ילד מדהים, עילוי בישיבה, חכם" וכדומה).

נדיש שבמקרים אלה היעדר התמיכה מהמשפחה "תרם" לקושי של הקורבנות לשתף פעולה בבדיקה ולהתbezנותם.

גם בפיגיות מיניות על-ידי甲方 – הורה, דוד, סבא וכדומה – מצאנו לעיתים היעדר תמיכה של המשפחה ודרישה למנוע את החשיפה. היו ביטויים של חוסר אמון והשתתקה של הקורבן, תגובה אדרישה של אם שידעה על פגיעה הדוד, מצוע או בטול של פגעה שהילד השפיגומי מקצוע ("היעצת בבית הספר מגימה, היא לא הבינה את הילד, זה היה רק משחק" וכיו"ב).

מתוך כלל הילדים הנפגעים שסקרנו – 215 ילדים – רק 68 (32%) קיבלו מבני משפחתם תמיכה מידית ובהעת אמון בחשיפת הפגיעה.

אם בוחנים את הקשר בין סוג החשיפה לסוג התגובה, נמצא מתוך 39 מקרים של חשיפה מכונת, כולם מידית, 32 ילדים קיבלו מההורם תמיכה ואמון מלא, אם הפגיעה התרחשה מחוץ למשפחה, אולם רק 7 ילדים שחשפו פגעה מידית בתוך המשפחה נתמכו על-ידי הוריהם.

אנו ערים לכך שחוchipת הפגיעה לרוב אינה סוכנה להתרחשותה, והיא אינה נחשפת במישרין על-ידי הקורבנות. לתגובה הסביבה כלפי חSHIPת הפגיעה ולאיינטראקציה עם הנגע יש השפעה מכרעת על שיטוף הפעולה בבדיקה, בחקירה ובסיוכו של הנגעים מהטרואמה.

הנתונים מראים ש מרבית הילדים מתקשים לחשוף פגיעה מינית מיד לאחר התறחשותה, ולרוב הפגיעה נחשפת באיחור – בין שגרום שלישי צפה במקורה לבין שנחשים מילולית על-ידי הקורבן.

עוד נמצא שיש חשיבות מכרעת לתגובה הסביבה הקורובה והרחוקה בעת החSHIPה, וזו משפיע על שיטוף הפעולה של הקורבן בהליך הבדיקה ובעיקיר על הפרוגנזה שלו להחלים.

מקורות

וליגמן, צ' וסלומון, ז' (עורכות) (2004). הסוד ושברו: סוגיות בגילוי עריות. תל אביב: הקיבוץ המאוחד ואוניברסיטת תל-אביב.

Adams-Tuckre, C. (1982). Proximate effects of sexual abuse in childhood : A report on 28 children. American Journal of Psychiatry, 139, 1252-1256

Campis, L. B., Hebdon-Curtis, J., & DeMaso, D.R. (1999). Developmental differences detection and disclosure of sexual abuse. Journal of American .(Academy of Child Psychiatry, 5(32

Lovett, B. B. (2004). Child sexual abuse disclosure: Maternal response and other variables impacting the victim. Child and Adolescent Social .Work Journal, 21(4), 355-371

Sorenson, T., & Snow, B. (1991). How children tell: The process of disclosure in child sexual abuse. .Child Welfare, 70(1), 3-15

Summit, R. C. (1983). The child sexual abuse accommodation syndrome. Sexual Abuse and ■.Neglect, 7, 177-193

נוסף על כך, אמירות הגדים חיויבים על כך שבחור בספר וממן מקום לביטויים רגשיים יעניקו קטין ביטחון ואמון בסביבתו: אני שמח שאתה מש特派 אותי... אני רואה שקשה לך... הדברים שאתה מספר לי חשובים מאוד... אני רוצה לעזור לך...

לעומת זאת, שאלות סגורות ומנוחות (האם אבא / אם פגעו בך?) או שאלות המציאות מייד ונותנות פרשנויות סובייקטיביות (לאמור, לצירום וכיו"ב) עלולות בהחלט ליצור זיהום בתשאול הילד וקבלה מידע שלא יהיה תואם לאירוע או לפוגע.

בחSHIPה אקראית, כשהפגיעה נחשפת בעקיפין או באקראי, יש חשיבות לאינטראקציה עם הנגע. חייב להתרחש תהליך בונה אמון, תומך, מאפשר ומיכיל, ובעיקיר לא שפטוטי (למה לא סיפור עד היום?), מנוטREL ככל האפשר מתחושים של כאס, עלבן וכדומה.

הילד לא בחור מיוזמתו לספר, ولكن לחץ של הסביבה לחSHIPה יגרום לעטים לתגובה הפוכה – של התכזרות וחוסר שיטוף פעולות.

마וחר יש חשיבות רבה לתמייה המשפחתי, השוב 매우 שבmockד ההעתרבות ימודח חיזוק ההורים ויינטן DAG שמיוחד לקשר אם-ילד. לעיתים אנו ערנו למסים על ההורים ולבקר את חוסר ערנו למסים מדאיים שהילד מראה. עליינו ללמידה להשאות ולהכיל את רצוננו לשפטות אותם; לא נוכל לעזר הילד אם נבטא שיפוטיות וביקורתיות כלפי הוריו. לモתר לצין שכאשר הורה מקבל סיוע רגשי וככלים להתמודד עם הטרואמה שילדיו חוות, יהיה לך ערך ממשמעו – בחSHIPה ובשיח עם הילד, ובהמשך – בשיטוף הפעולה בטיפול.

לסיכום

מאמר זה מפנה זרקור אל המורכבות של חSHIPת הפגיעה המינית – בתוך המשפחה ומחוץ לה. כל חSHIPה של פגיעה מינית בקטינים היא סיטואציית קשה ומטלטלת, חן להורים והן لأنשי מקצוע.

אנשי המקצוע צריכים לדעת שהם לא בלבד בשיטה המורכב והטעון הזה. יש להם אפשרות להיעזע באנשי מקצוע המומחים בתחום, ולהעшир את הכלים המקצועיים שישו להם בהבנת האירוע ובאופן התגובה הרצוי.

כיצד להגיב ולנהוג ברגע הクリティי שבוILD חושף את דבר הפגיעה? הדגש יושם על תשובות לא רצויות, כדי למזער את הנזק הנפשי. תגובה לא מותאמת עלולה לבלום את הקורבן ולהחריף את תחושת האשמה שלו ולעתים לגרום לחוסר שיתוף פעולה ולשתיקה. דוגמה: נערה חשפה לפני יועצת פגעה מינית על-ידי אהיה הבוגר. היועצת, שנחרדה למשמע הפגיעה, בקשה מהנעירה להמתין מחוץ לחדרה ללא כל הסבר, התקשרה אל טרודה בטלפוןם רבים. לאחר שעיה הנערה כבר לא הייתה שם, ואחר כך בקשה לחזור בה מהחשיפה.

בבואהנו לבחון מהן המלצות הריאליות, יש צורך להבחין בין שני גילויי החSHIPה.

בחSHIPה מכונת, כשהקורבן חושף את הפגיעה סמוך להתרחשותה, ישנה חשיבות מכרעת לתגובה הסביבה. התגובה חייבת להיות מכילה, תומכת, לא שופטת ולא ביקורתית, ועם זאת עליה לבטא פעללה שמטרתה לסייע לקורבן ולתת לו תחושה שעושים להגנתו.

היעדר תגובה מחשש ל"זיהום חSHIPה או, לחlopין, ביוטי חרדה, היסטוריה והתרפוקות למשמע הפגיעה, יבלמו ברוב המקרים את הקורבן מלספר את שארע. חשוב לצין שכאשר קטין חושף פגעה לפגעה, הם אינם צריכים להימנע מלשוחח עם הקטין הנגע מחשש לזיהום. לעיתים חנק שบทהעלמות או בחוסר התייחסות גובר על הנזק שבייהם.

יש מקום לשאלות פתוחות שמכונות את הילד בספר מה קרה: האם אתה יכול בספר לי מה קרה לך? האם אתה יכול לתאר מה צירرت? אני רואה שיש לך סימן על היד, איך זה קרה?